

Memorandwm Esboniadol ar gyfer Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig (Diwygio Atodlen 6 i Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011) 2021

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan yr Adran Llywodraeth Leol yn Llywodraeth Cymru ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r rheoliadau uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig (Diwygio Atodlen 6 i Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011) 2021.

Julie James AS
Y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol
23 Chwefror 2021

1. Disgrifiad

Mae Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig (Diwygio Atodlen 6 i Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011) 2021 yn diwygio Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 i ddarparu bod cyd-bwyllgorau corfforedig a sefydlir drwy reoliadau a wnaed o dan Ran 5 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 yn agored i orfod cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg o fewn Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Daw'r darpariaethau hynny i rym ar 1 Ebrill 2021.

2. Materion sydd o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau

Ni nodwyd unrhyw faterion penodol.

3. Y Cefndir Deddfwriaethol

Mae'r pwerau sy'n galluogi i'r Rheoliadau hyn gael eu gwneud wedi'u cynnwys yn adran 84(2) o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021. Mae adran 84(2) yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru wneud darpariaeth mewn cysylltiad â rhan 5 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 sy'n diwygio, yn addasu, yn cymhwyso (gydag addasiadau neu hebddynt) neu'n datgymhwyso unrhyw ddeddfiad.

Mae Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 yn gwneud darpariaeth ar gyfer pennu safonau ymddygiad mewn perthynas â'r Gymraeg. Mae adran 25 o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 yn ei gwneud yn ofynnol i berson gydymffurfio â safon ymddygiad mewn perthynas â'r Gymraeg a bennir gan Weinidogion Cymru. Mae Atodlen 6 i Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 yn nodi'r rhestr o bersonau / categorïau y mae Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 yn gymwys iddynt a'r safonau a allai fod yn gymwys.

Bydd y Rheoliadau hyn yn ddarostyngedig i'r weithdrefn penderfyniad cadarnhaol yn y Senedd yn rhinwedd Adran 174 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

Yn amodol ar gymeradwyaeth y Senedd, bydd y Rheoliadau'n cael eu gwneud gan y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol ac yn dod i rym ar 1 Ebrill 2021.

4. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

Mae Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig (Diwygio Atodlen 6 i Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011) 2021 ("rheoliadau diwygio") yn diwygio Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011. Mae'r rheoliadau diwygio yn darparu bod Cyd-bwyllgorau Corfforedig a sefydlir drwy reoliadau a wnaed o dan Ran 5 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 yn agored i orfod cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg o fewn Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Mae'r rheoliadau diwygio yn rhan o becyn o ddiwygiadau i ddeddfwriaeth a fydd yn sail i bob Cyd-bwyllgor Corfforedig ac yn rhoi'r fframwaith deddfwriaethol

angenrheidiol ar waith ar gyfer gweinyddu a llywodraethu Cyd-bwyllgor Corfforedig yn effeithiol.

Mae Cyd-bwyllgorau Corfforedig yn gyrff corfforedig, a sefydlir drwy reoliadau, ac maent yn cynnwys y prif gynghorau hynny yng Nghymru a bennir yn y rheoliadau sefydlu. Mewn rhai amgylchiadau, cynhwysir awdurdodau Parciau Cenedlaethol yng Nghymru mewn Cyd-bwyllgor Corfforedig hefyd; mewn achosion o'r fath bydd hyn hefyd yn cael ei nodi yn y rheoliadau sefydlu perthnasol.

Y bwriad cyffredinol wrth sefydlu Cyd-bwyllgorau Corfforedig yw y bydd Cyd-bwyllgor Corfforedig yn cael ei drin fel rhan o'r 'teulu llywodraeth leol' neu fel aelod ohono ac y byddant yn ddarostyngedig i'r un pwerau a dyletswyddau ag awdurdodau lleol, neu bwerau a dyletswyddau tebyg i awdurdodau lleol, yn y ffordd y maent yn gweithredu ac yn cael eu llywodraethu.

Mae adran 25 o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 yn ei gwneud yn ofynnol i berson gydymffurfio â safon ymddygiad mewn perthynas â'r Gymraeg a bennir gan Weinidogion Cymru os, yn ogystal â bodloni amodau eraill, yw'r person yn agored i orfod cydymffurfio â safonau'r Gymraeg a bod y safon o bosibl yn gymwys i'r person. Mae'r rheoliadau diwygio yn diwygio Atodlen 6 i Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 i ychwanegu Cyd-bwyllgorau Corfforedig at y cyrff hynny y mae'n ofynnol iddynt gydymffurfio â safon ymddygiad mewn perthynas â'r Gymraeg.

Effaith hyn yw y bydd Cyd-bwyllgorau Corfforedig yn gyrff sy'n agored i orfod cydymffurfio â safonau'r Gymraeg a bod safonau cyflenwi gwasanaethau, safonau llunio polisi, safonau gweithredol, safonau hybu a safonau cadw cofnodion o bosibl yn gymwys iddynt.

Mae'r diwygiadau yn y rheoliadau hyn:

- a. Yn mewnosod Cyd-bwyllgorau Corfforedig a'r safonau a allai fod yn gymwys iddynt yn Atodlen 6 i Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 o dan y pennawd "LLYWODRAETH LEOL ETC."
- b. Yn mewnosod diffiniad o Gyd-bwyllgorau Corfforedig ym mharagraff 2 o Atodlen 6 i Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

5. Ymgynghori

Ymgynghorodd y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol hefyd â Chomisiynydd y Gymraeg ar y bwriad i gynnwys Cyd-bwyllgorau Corfforedig ym Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011. Ystyriwyd cymhwyso Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 a Safonau'r Gymraeg hefyd fel rhan o'r ymgynghoriad ar y Rheoliadau Sefydlu Cyd-bwyllgorau Corfforedig drafft a gynhaliwyd rhwng 12 Hydref 2020 a 4 Ionawr 2021. Yn unol â'r dull o drin Cyd-bwyllgorau Corfforedig fel rhan o'r 'teulu llywodraeth leol' cytunodd ymatebwyr y dylai Cyd-bwyllgorau Corfforedig fod yn ddarostyngedig i'r un safonau a rhwymedigaethau o ran y Gymraeg ag y mae awdurdodau lleol ar hyn o bryd.

Yn ogystal, trafodwyd cymhwyso Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 a Safonau'r Gymraeg i Gyd-bwyllgorau Corfforedig ar sawl achlysur yn ystod hynt Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 yn y Senedd. Ymrwymodd y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol i sicrhau bod Cyd-bwyllgorau Corfforedig yn cael

eu cynnwys ym Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 a'u cynnwys yn Safonau'r Gymraeg wrth iddynt gael eu sefydlu neu cyn gynted â phosibl wedi hynny.

6. Asesiad Effaith Rheoleiddiol

Ni luniwyd asesiad effaith rheoleiddiol ar wahân mewn perthynas â'r rheoliadau hyn. Fodd bynnag, roedd yr asesiad effaith rheoleiddiol i gyd-fynd â Rheoliadau Cyd-bwyllgor corfforedig y Canolbarth 2021, Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig y Gogledd 2021, Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig y De-ddwyrain 2021 a Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig y De-orllewin 2021 yn asesu'r costau a'r manteision posibl sy'n gysylltiedig â sefydlu'r Cyd-bwyllgorau Corfforedig drwy reoliadau. Wrth asesu'r costau a'r manteision posibl, mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn ystyried y bwriad polisi troswaol y dylid trin Cyd-bwyllgorau Corfforedig fel rhan o'r 'teulu llywodraeth leol' gan gynnwys cymhwyso dyletswyddau ehangach cyrff cyhoeddus megis Safonau'r Gymraeg. Felly, ystyriwyd y costau sy'n gysylltiedig â chymhwyso'r Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig (Diwygio Atodlen 6 i Fesur y Gymraeg (Cymru) 2021 hyn i Gyd-bwyllgorau Corfforedig fel rhan o'r asesiad effaith rheoleiddiol ar y rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig eu hunain.

Mae copi o'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol sy'n cyd-fynd â Rheoliadau Cyd-bwyllgor Corfforedig y Canolbarth (Cymru) 2021, Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig y Gogledd (Cymru) 2021, Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig y De-ddwyrain (Cymru) 2021 a Rheoliadau Cyd-bwyllgor Corfforedig y De-orllewin (Cymru) 2021 ar gael fel rhan o'r dogfennau perthnasol sy'n cyd-fynd â'r rheoliadau hynny:

<https://senedd.cymru/media/asppuikv/sub-ld14134-em-w.pdf>.